

LAUSUNTO SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

Asia:

- HE 16/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt minulta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä 16/2018 vp. Pyyntö koskee hallituksen esityksessä ja sitä täydentävissä ministeriön vastineissa olevia henkilötietojen käsittelyä koskevia kysymyksiä.

Esitän sosiaali- ja terveysvaliokunnalle lausuntonani kunnioittavasti seuraavaa:

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti tulkinnut perustuslain 10.1 §:n henkilötietojen suojaa koskevaa lakiviittausta siten, että laissa säädettäviä tärkeitä kohteita ovat rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset, tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika sekä rekisteröidyn oikeusturva. Lisäksi perustuslakivaliokunta on edellyttänyt sääntelyn kattavuutta ja yksityiskohtaisuutta lain tasolla (lähtien PeVL 14/1998 vp ja 25/1998 vp). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että mahdollisuudesta luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla kuuluu henkilötietojen käsittelyä koskeviin lailla säätämisen vaatimuksiin (PeVL 12/2002 vp). Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa perustuslain 10.1 §:ssä säädetyn henkilötietojen suojaa koskevan säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (PeVL 13/2016 vp). *Tuoreimmassa lausuntokäytännössä perustuslakivaliokunta on kuitenkin todennut (PeVL 14/2018 vp), että henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti yleisen tietosuojasetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla.* Perustuslakivaliokunnan mielestä (PeVL 14/2018 vp) on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuojasetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Valiokunnan mukaan perustuslakivaliokunnan mielestä arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on, tietosuojasetuksen mahdollistamissa puitteissa, edelleen syytä arvioida aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta. Valiokunta on painottanut, että myös arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kohdalla on syytä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön. Valiokunnan mukaan mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla. *Lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä on useita arkaluonteisten tietojen (erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot ja sosiaalihuollon asiakastiedot) käsittelyyn vaikuttavia säännöksiä. Tästä syystä ehdotettavassa sääntelyssä säännöstenkin on oltava yksityiskohtaisia ottaen huomioon sääntelykohteisiin liittyvät perustuslakivaliokunnan esittämät vaatimukset sekä potilas- ja asiakastietojen sääntelyn kokonaisuus eikä pelkästään yksittäisissä säädöksissä olevat potilas- ja asiakastietojen käsittelyä koskevat säännökset.*

Hallituksen esityksestä ja siihen liittyvistä selvityksistä ei ilmene potilas- ja asiakastietojen käsittelyyn vaikuttava sääntelyn kokonaisrakenne, johon vaikuttavat olennaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettu laki (159/2007), sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettu laki (254/2015), potilaan asemasta ja oikeuksista annettu laki (785/1992) ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettu laki (812/2000). Nyt ehdotettava sääntely on kiinteässä sidoksessa muuhun potilas- ja asiakastietojen käsittelyä koskevaan sääntelyyn sekä näitä tukevaan tietojärjestelmäpalveluita koskevaan sääntelyyn. Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteilla muutoksia edellä esitettyihin säädöksiin, mutta niiden lopullinen sisältö ei ole vielä tiedossa. Nyt lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä on vain osakokonaisuus siitä sääntelystä, joka aiotaan sosiaali- ja

terveyspalvelu-uudistuksessa toteuttaa. Jotta täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta ja ylipäättään henkilötietojen suojaa koskevien sääntelyvaatimuksien suhteesta ehdotettuihin sääntelyratkaisuihin voitaisiin muodostaa kokonaiskuva, tulisi nyt ehdotettavan sääntelyn kokonaisuudessa olla tarkempi selvitys siitä, miten muita edellä mainittuja säädöksiä aiotaan muuttaa ja yhteensovittaa esimerkiksi valinnanvapauslakiehdotuksen kanssa. Esimerkiksi lakiehdotuksen 76 §:än sisältyy viittaussäännöksiä asiakas- ja potilaslakeihin, kun samaan aikaan kyseisiin säädöksiin ollaan tekemässä kokonaisuudistusta. *Jotta sääntelyn kokonaisuus olisi ymmärrettävä ja sitä voitaisiin arvioida kokonaisuutena, tulisi tietää miltä osin ja miten mahdollisesti potilas- ja asiakastietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä aiotaan muuten muuttaa eduskuntaan myöhemmin käsittehyyn tulevilla säädösehdotuksissa.*

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10.1 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 31/2017vp, PeVL 17/2016 vp).

Valiokunnan mukaan salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä yleisluonteisempi tietojensaanti oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tosiasiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkinta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi (PeVL 31/2017 vp, PeVL 17/2016 vp).

Perustuslakivaliokunnan mukaan näiden seikkojen lisäksi on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (ks. PeVL 14/2018 vp, PeVL 31/2017 ja PeVL 42/2016 vp). Valiokunta on tämän vuoksi aikaisemmin arvioinut esimerkiksi arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 29/2016 vp, PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp). Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (PeVL 38/2016 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyvä tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 13/2016 vp, PeVL 14/2009 vp). Perustuslakivaliokunnan mielestä arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on sanotun johdosta, tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa, edelleen syytä arvioida myös aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta (PeVL 14/2018 vp). Yleistä tietosuoja-asetusta yksityiskohtaisemman lakitasoisen sääntelyn tarve tulee kuitenkin perustella myös tietosuoja-asetuksen puitteissa tapauskohtaisesti. Sääntelyn tarpeen osalta on syytä kiinnittää huomiota myös asetuksessa

omaksuttuun riskiperusteiseen lähestymistapaan. Valiokunta painottaa, että myös arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kohdalla on syytä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön.

Hallituksen esityksen korjatussa versiossa vaikuttaa siltä, että siihen on yhdistetty elementtejä sekä tarpeellisuusvaatimuksesta että välttämättömyysvaatimuksesta. Esimerkiksi 80 §:stä ei ilmene myöskään, miten tietojen luovuttaminen tapahtuu – tapahtuuko se teknistä käyttöyhteyttä käyttämällä vai muussa sähköisessä muodossa.

Lisäksi nostan seuraavassa kaksi esimerkinomaista sääntelyyn liittyvää kysymystä, joista tulisi saada muun muassa selko eri säädösten välisistä suhteista sekä niihin ehdotettavista muista muutoksista, jotta perustuslakivaliokunnan edellyttämät seikat arkaluonteisten tietojen käsittelystä olisivat mahdollisia tai edes niitä voitaisiin arvioida kokonaisuutena:

- Valinnanvapauslakiehdotukseen ehdotettujen muutosten mukaan (ehdotettu ja muokattu 76 §) ”Tämän lain tarkoittamien palveluntuottajien sekä niiden lukuun toimivien muiden palveluntuottajien on käytettävä toiminnassaan asiakastietolaissa tarkoitettuja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja. Kyseisiin palveluihin perustuvat asiakas- ja potilastiedot tallennetaan mainittuja valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja käyttäen niiden järjestämisestä vastaavan maakunnan asiakas- ja potilasrekisteriin, ja kyseinen maakunta on niiden tietosuojasetuksessa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Näistä asiakas- ja potilastiedoista sekä niiden käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakaslaissa, potilaslaissa, sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetussa laissa (254/2015, asiakasasiakirjalaki), asiakastietolaissa, julkisuuslaissa ja tietosuojalaissa (/)”. Vaikuttaisi siltä, että valinnanvapauslakiehdotus on ehdotettu erityislaiksi suhteessa asiakas- ja potilastietojen käsittelyä koskevaan sääntelyyn sekä muuhun asiakirjoja ja henkilötietojen käsittelyä koskevaan sääntelyyn nähden. *Lakien soveltamisen suhteista tulisi saada tarkempi selvitys erityisesti, kun osaan lakeja on valmisteilla muutoksia ja osa edellä mainituista laeista on jo nyt eduskunnan käsittelyssä.* Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain 15 §:ssä on säädetty velvollisuudesta liittyä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi. Puolestaan potilasasiakirjoista annetun asetuksen (298/2009) 8.4 §:ssä on säädetty terveydenhuollossa säädetystä tallennusvelvollisuudesta valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin. Lakiehdotuksen 76 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttövelvollisuudesta. *Mikä subde ehdotetulla säännöksellä on edellä mainittuihin voimassa oleviin säännöksiin ja miten sosiaalihuollon asiakastietojen tiedonhallinta on tarkoitus järjestää valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin ja missä laissa tästä säädettäisiin?*
- Valinnanvapauslakiehdotuksen 76 §:ssä ehdotetaan myös asiakassuunnitelmaan liittyviä tiedonhallinnan säännöksiä. Ehdotuksen mukaan ”laaja-alaisesti yhteensovitettuja palveluja tarvitsevan asiakkaan asiakassuunnitelman yhteenveto ja siihen välittömästi liittyvät yksityiskohtaiset suunnitelma-asiakirjat sekä potilas- ja asiakastiedot tallennetaan erilliseen asiakassuunnitelmarekisteriin”. *Tältä osin jää epäselväksi, mikä subde ehdotettavalla sääntelyllä on muuhun asiakkaan ja potilaan hoitoon liittyviin suunnitelmia koskeviin säännöksiin.* Potilasasiakirja-asetuksessa on säädetty, että hoidon suunnitteluun liittyvät merkinnät tehdään potilaskertomukseen. Sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain 7 §:ssä puolestaan säädetään sosiaalihuollon toimintayksikössä laadittavasta sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisestä asiakassuunnitelmasta, jos terveydenhuollon palveluita tuotetaan sosiaalihuollon toimintayksikössä. Samassa pykälässä säädetään myös siitä, että asiakassuunnitelman kopio voidaan tallentaa tarvittaessa potilasrekisteriin. *Miten edellä mainittua sääntelyä aiotaan muuttaa ja minkälainen subde ehdotetulla säännöksellä on muuhun potilaan tai asiakkaan palvelujen ja hoidon järjestämisen ja toteuttamisen suunnittelua koskeviin kirjaussäännöksiin?* Lisäksi potilasasiakirjoihin ja sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin kirjattavista tiedoista on säädetty erikseen varsin yksityiskohtaisesti. Lakiehdotuksen 76 §:n mukaan ”Asiakassuunnitelman yhteenvetoon saa sisällyttää arkaluonteisia ja salassa pidettäviä henkilötietoja vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä asiakassuunnitelman käyttötarkoituksen

kannalta”. Ehdotettu säännös jää varsin yleiselle tasolle suhteessa muuhun potilas- ja asiakastietojen kirjaamista koskevaan sääntelyyn nähden. Lisäksi esimerkiksi asiakassuunnitelmarekisteriin tallennettavien tietojen osalta ei ole ehdotettu säädettäväksi tietojen säilytysajasta mitään, vaikka muiden tietojen osalta asiakasasiakirjalaissa ja potilasasiakirja-asetuksessa on säädetty potilas- ja asiakasasiakirjojen säilytysajoista. Potilastietojen säilyttämistä koskeva asetuksentasoinen sääntely on ollut ongelmallinen jo pitkään perustuslain 10.1 §:stä johdettujen laintasoisien sääntelykohdevaatimusten vuoksi. Niin ikään pykälän perusteluissa pitäisi vähintäänkin arvioida, liittyykö tietojen käyttöön asiakassuunnitelmarekisteristä tietojen luovuttamista ja missä tilanteissa kysymys olisi tietojen luovuttamisesta sekä millä tavalla tietojen luovuttaminen tapahtuisi ja onko tästä syytä säätää teknisestä käyttöyhteydestä. *Tältä osin tulisi arvioida, onko ehdotettu säännös liian yleisellä tasolla suhteessa muuhun potilas- ja asiakastietojen kirjaamista ja muuta käsittelyä koskevaan sääntelyyn nähden erityisesti, kun kysymys on arkaluonteisten tietojen kirjaamisesta ja muusta käsittelystä.*

- Lakiehdotuksen 77 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi valtakunnallisista tiedonhallintapalveluista. Muista valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista on säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa sekä sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa. Tietojärjestelmäpalveluihin liittyvistä osakokonaisuuksista ehdotetaan säädettäväksi nyt jo kolmannessa laissa. *Miten sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettua lakia aiotaan tältä osin muuttaa, että tietojärjestelmäpalveluja koskeva sääntely muodostaa selkeän kokonaisuuden ja toisaalta, miksi ehdotettua sääntelyä ei sisällytetä sähköistä käsittelyä koskevaan lakiin?*

Edellä esitetyillä esimerkeillä ja huomioilla on merkitystä henkilötietojen suojan kannalta katsottuna. Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaa koskeva sääntely on jo nyt monimutkaista ja vaikeaselkoista. Vaikuttaisi siltä, että sosiaali- ja terveystietojen yhteensovittamiseen liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi ehdotetaan säädettäväksi uusista rekistereistä, jotka monimutkistavat tiedonhallintaa entisestään. Henkilötietojen suojan kannalta katsottuna tätä kehitystä ei voida jättää vaille huomiota, koska EU:n yleisessä tietosuojaa-asetuksessa on säädetty henkilötietojen käsittelyn minimointivaatimuksesta, joka edellyttää käsiteltävien tietojen tarpeellisuuden arviointia ja muun muassa moninkertaisen henkilötietojen tallentamisen vähentämistä. Asiakassuunnitelmarekisterin perustaminen ei välttämättä ole täysin ongelmaton tässä valossa, joskaan asiaa ei voida ehdotuksen perusteella arvioida, koska tiedossa ei ole, mitä muutoksia muuhun sääntelyyn aiotaan tehdä myöhemmin.

Valinnanvapauslakiehdotuksen 76 § ja muut lakiehdotuksessa olevat potilas- ja asiakastietojen käsittelyä koskevat säännökset sekä muu potilas- ja asiakastietojen käsittelyä koskeva sääntely tulee muodostaa selkeä kokonaisuus. Tällä on myös perusoikeuksien toteuttamiseen liittyvä kytkentä. Perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä todennut, että sääntelyn selkeyteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämäänsä kuuluvissa toiminnoissa (PeVL 2/2018 vp, PeVL 31/2017 vp, PeVL 45/2016 vp). *Tietosuojaa koskeva sääntely kuuluu väistämättä tällaiseen erityistä selkeyttä edellyttävään sääntelyyn. Nyt ehdotettua sääntelymallia ei voitane pitää selkeänä perusoikeuksiin kytkeytyvänä sääntelynä, vaan pelkästään säädösten väliset suhteet jäävät yksilöiden oikeuksien ja niiden toteuttamisen osalta epäselviksi niin henkilötietojen suojan, oikeusturvan sekä näihin kytkeytyen potilaan ja asiakkaan oikeuteen saada asianmukaisia ja riittäviä sosiaali- ja terveyspalveluja.*

Potilas- ja asiakastietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä tulisi selkiyttää ja keskittää yhteen tai muutamaaan lakiin viipymättä ennen kuin sote-uudistusta koskevat lait tulevat voimaan. Tällä varmistetaan asianmukainen ja tehokas potilas- ja asiakastietojen tiedonhallinta sekä rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien toteutuminen.

Koska sääntely-ympäristöstä ei olemassa olevien aineistojen perusteella ei ole mahdollista muodostaa kokonaiskuvaa potilas- ja asiakastietojen käsittelyä koskevasta sääntelystä, jätän arvioimatta enemmän

sääntelylle asetettuja täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden sekä muiden sääntelykohteita koskevien vaatimusten täyttymistä.

Kiinnitän kuitenkin vielä huomiota sosiaali- ja terveysministeriön vastineeseen 27.6.2018, jonka mukaan ”THL ja Kela tarvitsevat tehtävien suorittamiseksi tietoja eri lähteistä. THL toteuttaa kiinteän korvauksen laskennassa käytettävien tarvetekijöiden ja niiden painokertoimien laskennan tieteellisenä tutkimuksena. Tutkimuksessa käytettävät tiedot se on saanut tutkimuslupien perustella omista rekistereistään sekä Kansaneläkelaitoksesta ja Tilastokeskuksesta. THL:n tutkimustoiminta perustuu erityisesti Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 2 §:n 1 ja 2 kohtiin”. Tältä osin on syytä kiinnittää huomiota siihen, että THL:n tutkimustoimintaan keräämien tietojen käyttötarkoitus on tutkimuskäyttö ja siihen liittyen THL:stä annetun lain 2 §:ssä säädetty tehtävät, jotka jäävät varsin yleiselle tasolle. Nyt kuitenkin tietoja käytettäisiin muuhunkin kuin tutkimustoimintaan. Tiedoilla voi olla ainakin välillinen vaikutus asiakkaiden palvelujen tuottamisen laatuun. Vielä pitäisi selvittää, voidaanko THL:n keräämiä tietoja käyttää muuhunkin kuin tieteelliseen tutkimukseen erityisesti ottaen huomioon eduskunnan käsittelyssä olevan tietosuojalain 31 §:ssä säädetty ehdot henkilötietojen käsittelylle tieteellisessä tutkimustoiminnassa. Tieteellisen tutkimuksen käyttötarkoitus suhteessa tarvetekijöiden ja niiden painokertoimien laskentaan ei ole ongelmaton.

18.08.2018

Tomi Voutilainen
julkisoikeuden professori
Itä-Suomen yliopisto